

A l'ombra de T.W. Adorno

OPINIÓ

HI HA QUI HA OBSERVAT QUE LES FRASES BRILLANTS PODEN SER PERILLOSES PER A L'AUTORA –GENÈRIC– DE LES TALS. RECORDEM MÉS SANTAYANA PER ALLÒ DE VEURE'NS CONDEMNATS A REPETIR LA HISTÒRIA SI NO LA RECORDÀVEM.

Una cosa semblant ha passat amb el pensador Adorno i la impossibilitat d'escriure poesia després d'Auschwitz (o Oswiecim, en l'original polonès). Una frase al final d'un assaig d'unes trenta pàgines en la qual tots –jo la primera– ens hem enquistat: "Escriure poesia després d'Auschwitz és una barbaritat". I m'hi he encallat bo i sabent que cal pensar en el suïcidi del poeta Paul Celan i, si m'obligen, en les *Quatre darreres cançons* de Strauss (Adorno també és un dels grans teòrics musicals). Sempre, però, m'escomet el tema poesia/Holocaust. I pensar que el tal *dictum* va aparèixer en un assaig d'Adorno de 1949 –"La crítica de la cultura i la societat"–, que vaig llegir per primera vegada en la versió castellana del qui havia estat el suplent del meu profe de filosofia a l'institut, Manuel Sacristán. Ves per on!

És clar que, en el meu retorn a l'assaig, que recomano, d'Adorno, s'hi mescla també una sorprenent poesia de G.K. Chesterton (sí, també era poeta), "Elegia en un cementiri camperol", a propòsit de la carnisseria de la Primera Guerra Mundial. En el poema, que no reproduïxo sencer perquè no estic escrivint en una revista especialitzada en ídem, l'autor recorda que els grans homes del seu país van viure i reposen després a la seva terra, quan sap que tants lluitadors britànics s'estan quedant en terres estrangeres. Acaba amb una estrofa notable: "I aquells que governen a Anglaterra, / s'han aplegat en conclave majestuós, / i ai, las!, ai, las! per Anglaterra, encara no tenen tombes". Crec que no cal descodificar-ho.

Tot plegat ve a tomb perquè ja fa molts dies –massa– que després dels teleridaris i l'incomprensible situació dels refugiats a la frontera de Grècia amb Ma-

MARTA
PESSARRODONA

cedònia, em pregunto no sols si és possible escriure poesia, sinó dinar o sopar. Déu meu! I els conclaves europeus? Tornant a les frases cèlebres, cal recordar aquella de Churchill que figura en un monòlit de Zuric, "Steh auf, Europa" (Aixeca't, Europa). I aquell polític tan afectonat a les guerres, aquell *warmonger* (mot de difícil traducció, que pot correspondre al fet que si no hagués tingut guerres, se les hauria inventades), parlava després de la Segona Guerra Mundial. Ara per ara, els apòstols crítics de l'Europa dels mercaders, segurament mai no havien vist les seves teories tan provades!

No sé si els dirigents europeus actuals si canviessin les sales de reunió pel fang hel·lènic modificarien la situació. Personalment, si bé em vaig emocionar fins a les llàgrimes, com tanta gent, amb la imatge del cooperant amb una criatura morta als braços, treta del mar, de fa un temps, potser m'he commocionat tant o més en veure la nena plorant perquè el seu pare li havia afaitat el cap per evitar els polls. I la nena no plorava, bramava! (Els caps rapats, excepte quan són per motius metrosexuals, recorden massa Auschwitz & Co., per cert.)

En qualsevol cas, la pregunta: què fer? Encara que la resposta potser la tenim a casa i ben peixats quan un regidor fa acudits sobre la Shoah. O quan una universitat catalana barra el pas a investigadors israelians que, per cert, els podrien ensenyar molt, confonent el cul amb les tèmpestes. O quan uns *hooligans* futbolers humilien per places de Madrid i Barcelona dones pobres (refugiades, segurament, *avant la lettre*) i no surt ningú que els trenqui la cara! Els *hooligans* i nosaltres, tenim remei?

Escric el que escric i continuaré dinant, sopant i, segurament, escrivint poesia... "i és que s'arna el dolor, com un vestit", va escriure Carner en un poema memorable ("Elegia"). O sortirà a manifestar-me, que sempre alguna cosa queda, encara que les sales de reunions dels polítics semblin blindades i a prova de sorolls. O, segurament, el faré el que m'és més efectiu, i com que som en una setmana tan santa, rellegiré l'assaig d'Adorno que he esmentat. Més encara, rellegiré aquella obra seva indispensable, *Minima moralia*. I veurem què passa! Adorno és, sense cap mena de dubte, una bona ombra amb què aixoplugar-se en aquests temps que la barbaritat rima tan bé amb imbecil·litat.

Poeta i escriptora